Neerlands trots

Er zijn in de geschiedenis maar weinig ‘roemrijke episodes’ waaruit Nederlanders een soort nationaal bewustzijn putten. Eén ervan is ongetwijfeld de legendarische overwintering op Nova Zembla. Onder leiding van Barentsz en Van Heemskerck werd precies vierhonderd jaar geleden een poging ondernomen om langs de Noordpool een nieuwe zeeroute naar het Verre Oosten te vinden. De expeditie strandde echter in het ijs van het grimmige eiland Nova Zembla, ten Noorden van Rusland. Na een barre overwintering in het ‘Behouden Huys’ en een zware terugreis in open sloepen bereikten de overlevenden uiteindelijk in de loop van 1597 weer de bewoonde wereld.

Van deze reis is een verslag gemaakt door een van de schepelingen, Gerrit de Veer. Het is een buitengewoon boeiend relaas. Doordat het is opgezet als een dagboek, kan de lezer als het ware direct meeleven en meehuiveren met de beschreven ontberingen. De voortdurende strijd tegen ijsberen, gierende sneeuwstormen en bijtende kou laat niemand onberoerd. En het verlangen naar licht en zon dat de mannen vanaf 21 december bevangt, is bepaald aangrijpend.

Wie het boek van De Veer wilde lezen, moest zich tot nu toe behelpen met een onooglijke en lastig te vinden pocketuitgave uit 1978. Dat leed van de lezer is nu in één keer verholpen door een prachtige nieuwe uitgave van de tekst. Vibeke Roeper en Diederick Wildeman hebben De Veers woorden in modern, helder Nederlands omgezet. Het boek heeft een prettig, ruim formaat, en is verlucht met vier kleurenafbeeldingen en tal van gravures. Toelichtingen en kaartjes ontbreken natuurlijk niet. Deze uitgave biedt bovendien meer tekst dan de vorige: ook De Veers verslag van twee eerdere, mislukte expedities is erin opgenomen. Gerrit de Veer heeft met *Om de Noord* dus eindelijk het boek gekregen waar hij recht op heeft. En Nederlanders kunnen zich weer laven aan een bron van nationale trots.

Het blijft dit jaar niet bij de nieuwe uitgave van De Veers reisverslag. Vanaf oktober 1996 is er een speciale tentoonstelling in het Nederlands Scheepvaartmuseum in Amsterdam: *Gevangen in het ijs. Overleven in het Behouden Huys 1596-1597*.

□ Vincent Hunink

Gerrit de Veer, *Om de Noord. De tochten van Willem Barentsz en Jacob van Heemskerck en de overwintering op Nova Zembla*, SUN, Nijmegen, 1996, 200 blz., fl. 34,50.